
Wspomnienie pośmiertne : Edward Grabowski

Palestra 5/7(43), 85-86

1961

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Edward Grabowski

W dniu 4 czerwca 1961 roku zmarł w Warszawie Edward Grabowski, adwokat, b. prezes Naczelnej Rady Adwokackiej.

Zmarły urodził się w Warszawie w dniu 2 maja 1880 roku w rodzinie prawniczej. Zarówno dziad jego, Edward Grabowski, b. uczestnik powstania z 1831 roku, jak i ojciec, Wojciech Grabowski, byli adwokatami.

Edward Grabowski jeszcze jako uczeń V Gimnazjum Męskiego w Warszawie, zetknąwszy się na Zjeździe tajnych samokształceniowych Kółek Uczniowskich, jaki odbył się w Warszawie w roku 1897, z działaczami socjalistycznymi, stał się zdecydowanym socjalistą i odtąd całe swoje życie poświęcił idei socjalizmu.

We wrześniu 1898 roku Grabowski został zaaresztowany i osadzony w X Pawilonie w Cytadeli. Wypuszczony za kaucją, po dwóch niespełna miesiącach został następnie skazany na rok dozoru policyjnego. Z gimnazjum został oczywiście wydalony. Był wówczas uczniem 8 klasy. Dzięki staraniom ojca udało się młodemu Grabowskiemu zainstalować w Kostromie i zdać tam egzamin maturalny w charakterze eksterna.

W roku 1902 Grabowski wstąpił jako tzw. wolny słuchacz na Wydział Prawa Uniwersytetu Warszawskiego. W czasie tych studiów wyjeżdżał dwukrotnie na studia uniwersyteckie do Heidelberga i do Paryża, a następnie w roku 1905 do Berlina.

¹ Po powrocie do kraju poświęcił się całkowicie pracy partyjnej jako członek PPS-u. Wpadłszy w roku 1907 w pułapkę, był osadzony przez szereg miesięcy w twierdzy w Modlinie. Mając zakazany pobyt na terenie b. Królestwa Kongresowego, udał się do Kazania, gdzie w roku 1907/8 uzyskał po złożeniu egzaminu dyplom I stopnia, a w roku 1913 doktorat na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Mieszkając w tym czasie w Krakowie, Grabowski zostaje członkiem Sekcji Krakowskiej PSS-Lewicy, a w roku 1918 — członkiem KPRP.

W roku 1919 Grabowski zostaje mianowany przez ministra Praussa naczelnikiem wydziału statystyki w Ministerstwie Oświaty. Jednocześnie wykłada ubezpieczenia społeczne i statystykę w Wyższej Szkole Handlowej i na Wolnej Wszechnicy Polskiej.

W roku 1920 zostaje aresztowany i osadzony w więzieniu, najpierw w Mokotowie, potem we Wronkach, wreszcie w obozie w Dąbiu pod Krakowem. Po zwolnieniu objął stanowisko kierownika statystyki miejskiej w Łodzi, po czym powołany został na stanowisko dyrektora Kasy Chorych w Sosnowcu. Zwolniony z tego stanowiska w związku z zawieszeniem samorządu Kasy Chorych, Grabowski wyjechał w roku 1924 do Związku Radzieckiego, skąd powrócił do Warszawy jesienią 1927 roku. Tu został wpisany na listę adwokatów.

Zajmował się głównie obronami w procesach politycznych, występując razem z Teodorem Duraczem i innymi obrońcami w tych procesach.

W roku 1929 za przemówienie wygłoszone w dniu 1 maja przed lokalem Partii przy ul. Żelaznej został aresztowany i skazany przez Sąd Okręgowy na 2 lata ciężkiego więzienia. Na skutek wniesionej apelacji Sąd Apelacyjny w Warszawie, po wysłuchaniu obron adwokatów Duracza, Śmiarowskiego i Suligowskiego, ogłosił wyrok uniewinniający. Zwolniony z więzienia, Grabowski powrócił do praktyki adwokackiej. Jednocześnie czynny był jako prelegent w związkach zawodowych i w Uniwersytecie Ludowym.

W czasie II wojny światowej Grabowski został aresztowany przez Gestapo. Po wypuszczeniu go na wolność, ukrywał się od tego czasu na wsi jako prywatny nauczyciel chłopski pod przybranym nazwiskiem Antoniego Szymańskiego.

Po wyjściu okupantów z Lublina w roku 1944, Grabowski obejmuje wykłady w Milicji Obywatelskiej, a następnie stanowisko w Departamencie Ustawodawczym ówczesnego Resortu Sprawiedliwości. W maju 1945 powraca do wykładów w Szkole dla oficerów liniowych Milicji Obywatelskiej w Łodzi. W roku 1946 obejmuje stanowisko radcy prawnego w Radzie Państwa.

W styczniu 1949 r. Grabowski zostaje powołany do Rady Adwokackiej w Warszawie, gdzie piastuje stanowisko rzecznika dyscyplinarnego, a w roku 1951 r. zostaje powołany na stanowisko Prezesa Naczelnej Rady Adwokackiej.

Niezłomny w swych poglądach politycznych, Edward Grabowski całe swoje życie poświęcił idei postępu i sprawiedliwości społecznej.

Zwolennik pokoju między narodami i równości w stosunkach między ludźmi, Zmarły za cel swego życia obrał walkę o te ideały, za którą zapłacił latami więzienia i prześladowań. Los jednak wynagrodził mu te lata, bo choć w późnym wieku, doczekał się jednak powstania Polski Ludowej, a przez to — zwycięstwa swych ideałów, za które tak ofiarnie walczył przez całe życie.